



Fundusze Europejskie

Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i różnorodności biologicznej w ramach ZIT,
czyli jak wnioskować o środki na ochronę przyrody



Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

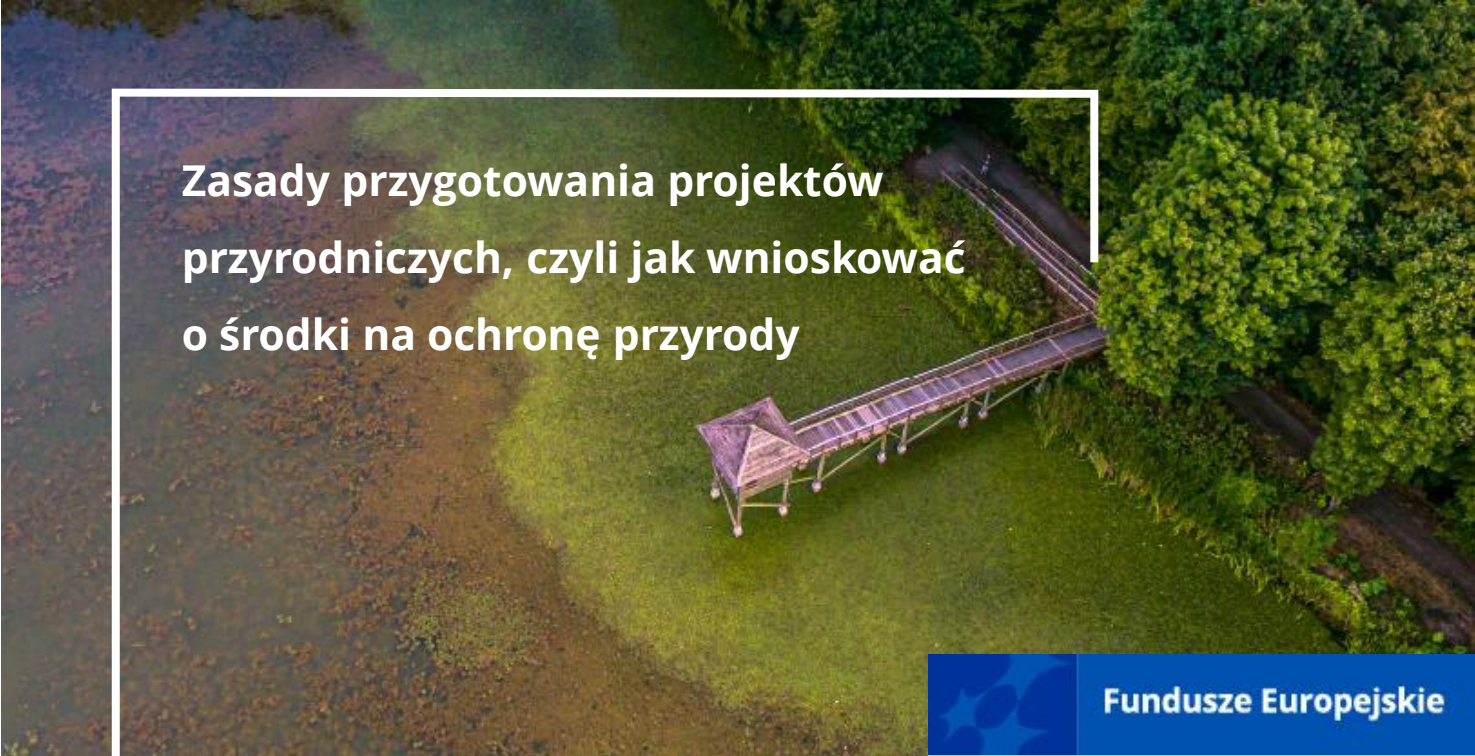


Centrum Koordynacji
Projektów Środowiskowych

Plan prezentacji

- Zasady przygotowania projektów przyrodniczych
- Zasady udzielania wsparcia, wnioskowanie - kryteria, załączniki do wniosku o dofinansowanie
- Realizacja projektu, obowiązki wynikające z umowy o dofinansowanie (monitorowanie i sprawozdawczość, informacja i promocja, narzędzia informatyczne) – dobre praktyki
- Potencjalne źródła finansowania/nabory
- Dobre praktyki – projekty - inspiracje





Zasady przygotowania projektów przyrodniczych, czyli jak wnioskować o środki na ochronę przyrody

Fundusze Europejskie



Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Centrum Koordynacji
Projektów Środowiskowych

Etapy przygotowania wniosku o dofinansowanie

Etap 1

Masz pomysł na projekt – określ cel główny, cele szczegółowe, oczekiwane efekty i metody/działań służące do ich osiągnięcia

Etap 2

Sprawdź możliwość finansowania pomysłu w ramach dostępnych programów

Etap 3

Sprawdź, czy ogłoszono nabór w danym programie na działania planowane do realizacji

Etap 4

Przeprowadź analizę dokumentacji aplikacyjnej (ogłoszenie o naborze, regulamin konkursu/naboru)

Etap 5

Złóż wniosek o dofinansowanie wraz z załącznikami

Etap 6

Twój wniosek zostanie oceniony przez instytucję Wdrażającą/organizującą nabór/konkurs

Etap 7

Twój projekt otrzyma dofinansowanie w przypadku pozytywnej oceny wniosku i dostępności alokacji

Etap 8

Podpiszesz umowę o dofinansowanie



Ogólne zasady przygotowania projektu - dobre praktyki

1. Podstawa – dokumentacja naborowa/konkursowa (z załącznikami!).
2. Ważna jakość nie ilość.
3. Korzystamy z dostępnych źródeł: programy operacyjne, SZOP, dokumenty strategiczne (lokalne, regionalne, krajowe, europejskie).
4. Opieramy się na aktualnych danych z wiarygodnych źródeł.
5. Uwaga na instrukcje i zalecenia!
6. Niezbędna spójność dokumentów aplikacyjnych – wniosek i załączniki (także przystępny sposób przekazu).
7. Postępujemy/planujemy „ostrożnościowo” (zadania, terminy, koszty).

Pamiętajmy jakie obietnice składamy! Z tego nas rozliczą!



Regiony



Fundusze Europejskie
dla Kujaw i Pomorza 2021-2027

Nabory wniosków

Ogólne zasady przygotowania projektu

- dobre praktyki

- wniosek wypełnij starannie
- pisz jasno i konkretnie
- wniosek to dla oceniającego jedyne źródło informacji o projekcie, napisz go tak, aby oceniający nie musiał się domyślać, co planujesz
- unikaj ogólnikowych stwierdzeń i nic niewnoszących dodatkowych informacji oraz - o ile nie jest to konieczne - powielania tych samych informacji w różnych częściach wniosku
- unikaj skrótów, żargonu oraz języka specjalistycznego czy terminologii technicznej, które nie będą zrozumiałe dla każdego odbiorcy lub uczestnika projektu
- planuj koszty tylko takie, które są potencjalnie kwalifikowalne (niezbędne do osiągnięcia celów projektu i zgodne z zasadami naboru)
- **ważne - pisząc wniosek zawsze patrz na kryteria oceny - musisz wskazać, że zaplanowane we wniosku działania wpisują się w kryteria naboru!**



Ogólny zakres wniosku o dofinansowanie

- Informacje ogólne, tj.: nazwa/tytuł projektu, okres realizacji, koszty całkowite/kwalifikowalne/dofinansowanie, beneficjent/podmioty upoważnione
- Identyfikacja stanu obecnego
- Cele (strategiczne i szczegółowe), opis i uzasadnienie planowanych działań
- Wskaźniki produktu (wskaźniki produktu to bezpośrednie, materialne efekty realizacji projektu mierzone konkretnymi wielkościami. Wymagana metodologia/podstawa liczenia wskaźnika)
- Wskaźniki rezultatu (efekty projektu, które pojawiają się w wyniku zrealizowania zakresu rzeczowego projektu. Wymagana metodologia/podstawa liczenia wskaźnika.)
- Ochrona gatunkowa (czy i w jakim zakresie projekt przyczyni się do ochrony gatunkowej)
- Komplementarność działań
- Przygotowanie projektu do realizacji (dot. zadań inwestycyjnych posiadających pozwolenia na budowę), ocena oddziaływania na środowisko
- Trwałość

- **Cel**
- **Zakres**
- **Metody**
- **Narzędzia**
- **Produkty/efekty**



Jak opisać działania?

Każde działanie powinno zostać opisane zgodnie z następującym schematem, mając na uwadze kryteria oceny:

- Nazwa działania - powinna być krótka i w możliwie precyzyjny sposób definiować zakres prac, termin realizacji działania (daty graniczne);
Podmiot odpowiedzialny za realizację działania;
- Opis podejmowanych działań - powinien uszczegóławiać informacje nt. zakresu prac przewidzianych do realizacji (w tym min. opis konkretnych metod/ narzędzi/ technologii, planowanych do wykorzystania podczas realizacji zadania, tematy/treści zaplanowanych ekspozycji itp.);
- Uzasadnienie realizacji działania – należy podać powody, dla których niezbędna jest realizacja danego działania. Uzasadnienie powinno bazować na dostępnych, wiarygodnych i aktualnych danych;
- Oczekiwane rezultaty - wskaźniki;
- Kalkulacja przedstawionych kosztów danego działania oraz metodyka szacowania kosztów.



Mechanizmy finansowania projektów i przedsięwzięć

– zaliczka, refundacja

- zaliczka to środki otrzymane przez podmiot przed poniesieniem wydatków lub kosztów uzyskania przychodów w trakcie realizowanego projektu, powinna być przeznaczona na sfinansowanie zaplanowanych we wniosku wydatków kwalifikowanych
- otrzymanie środków pieniężnych następuje po podpisaniu umowy o dofinansowanie i ustanowieniu zabezpieczenia - należy złożyć wniosek o przekazanie środków w formie zaliczki – **wniosek o zaliczkę**
- zaliczkę należy rozliczyć w terminie wskazanym w umowie o dofinansowanie np. **do 6 miesięcy** od dnia jej otrzymania, zaliczka może być wypłacona **w transzach**, do wysokości określonej w Harmonogramie płatności, na podstawie złożonych przez Beneficjenta i zatwierdzonych wniosków o płatność, kolejna transza zaliczki może zostać wypłacona **po rozliczeniu** określonego w umowie o dofinansowanie procentu dotychczas przekazanej zaliczki, dokumenty wykazywane przy rozliczeniu zaliczki muszą być opłacone zgodnie z montażem finansowym wskazanym we wniosku o dofinansowanie, tzn. z zachowaniem udziału dofinansowania oraz wkładu własnego beneficjenta w wydatkach kwalifikowanych
- refundacja to zwrot środków wcześniej wydatkowanych w ramach projektu unijnego. W odróżnieniu od płatności zaliczkowych, refundacja (części lub całości wydatków) następuje, gdy wydatki ponoszone są w trakcie realizacji projektu ze środków własnych beneficjenta, a dopiero później są one zwracane, czyli refundowane

Wnioskowanie - ocena formalna:

- rozpoczyna się pierwszego dnia następującego **po dniu zamknięciu naboru** i kończy się zatwierdzeniem wyniku oceny formalnej dla wszystkich wniosków o dofinansowanie projektów, złożonych w naborze

W wyniku **oceny formalnej** Twój wniosek o dofinansowanie może zostać:

- **oceniony pozytywnie** w ramach tego etapu i skierowany do kolejnego etapu oceny – w przypadku spełnienia wszystkich kryteriów dla etapu oceny formalnej albo
- **wezwany do uzupełnienia** lub poprawy w zakresie spełnienia kryteriów dla etapu oceny formalnej – w przypadku stwierdzenia braków w zakresie kryteriów możliwych do poprawy lub uzupełnienia, stwierdzenia omyłki pisarskiej lub rachunkowej, albo
- **oceniony negatywnie** w ramach tego etapu w przypadku niespełnienia któregokolwiek z kryteriów formalnych

Wnioskowanie - ocena merytoryczna:

- rozpoczyna się pierwszego dnia po zakończeniu etapu oceny formalnej dla wszystkich wniosków podlegających ocenie w ramach danego etapu i kończy się zatwierdzeniem wyniku oceny merytorycznej dla wszystkich wniosków o dofinansowanie projektów
- dokonywana jest przez dwóch członków KOP (zgodnie z zasadą „dwóch par oczu”). Każdy z członków KOP dokonuje oceny indywidualnie i wypełnia osobną Kartę oceny a następnie zamieszcza ją w aplikacji WOD2021 w systemie CST2021



Wnioskowanie - uzupełnienie i poprawa wniosków o dofinansowanie

- możesz uzupełnić lub poprawić wniosek o dofinansowanie projektu **w zakresie określonym w wezwaniu**
- wezwanie do uzupełnienia lub poprawienia wniosku przekazywane jest wnioskodawcy drogą elektroniczną na adres elektronicznej skrzynki podawczej ePUAP wskazanej we wniosku o dofinansowanie. Wraz z wysłaniem wezwania, w systemie CST2021 w aplikacji WOD2021 na konto wnioskodawcy zostanie przekazane powiadomienie o konieczności poprawy/uzupełnienia wniosku o dofinansowanie
- w wezwaniu do uzupełnienia lub poprawienia wniosku zostanie wyznaczony termin na poprawę/uzupełnienie, adekwatny do zakresu uzupełnień lub poprawek wskazanych w wezwaniu

Warunki zawarcia umowy

Umowa o dofinansowanie projektu może zostać zawarta, jeżeli:

- spełniłeś warunki umożliwiające udzielenie wsparcia
- złożyłeś dokumenty wskazane w Regulaminie wyboru projektów
- będą dostępne środki
- podpisanie Umowy / podjęcie Uchwały /zawarcie Porozumienia następuje po przedłożeniu przez Wnioskodawcę brakujących dokumentów
- zawarcie umowy o dofinansowanie **może zostać poprzedzone kontrolą**



Zasady udzielania wsparcia w ramach działań przyrodniczych

Fundusze Europejskie



Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Centrum Koordynacji
Projektów Środowiskowych

Wnioskowanie - kryteria wyboru projektów



Kryteria formalne

- poprawność złożenia wniosku
- terminowość złożenia uzupełnienia wniosku
- wykluczenia przedmiotowe i podmiotowe (*Czy wnioskodawca/partner wpisuje się w katalog beneficjentów przewidzianych w regulaminie wyboru projektów? Czy wnioskodawca oraz partnerzy nie zostali wykluczeni z możliwości aplikowania na podstawie odrębnych przepisów prawa? Czy projekt wpisuje się w typ/typy projektu/ działanie podlegające dofinansowaniu w ramach naboru ? Czy projekt wynika ze strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych oraz czy jest projektem zintegrowanym lub strategii rozwoju ponadlokalnego pełniące funkcję strategii ZIT?*)
- klauzula antydyskryminacyjna (dotyczy jst)
- miejsce realizacji projektu
- gotowość techniczna projektu do realizacji
- okres realizacji projektu
- poprawność formalna wniosku o dofinansowanie i załączników (*Czy wypełniono wszystkie wymagane pola wniosku? Czy wypełniono wszystkie pola? Czy złożone wszystkie wymagane załączniki? Czy są podpisane?*)

Kryteria merytoryczne ogólne (1)

- kwalifikowalność wnioskodawcy/partnerów
- prawidłowość wyboru partnerów uczestniczących/realizujących projekt (art. 39 ustawy wdrożeniowej)
- prawidłowość określenia wkładu własnego
- zgodność z prawem pomocy publicznej/pomocy de minimis
- projekt jest zgodny z typami projektów przewidzianymi do wsparcia w ramach działania
- **odporność infrastruktury na zmiany klimatu**
- **zgodność projektu z wymaganiami prawa ochrony środowiska**
- wykonalność techniczna, technologiczna i instytucjonalna projektu
- wykonalność finansowa i ekonomiczna projektu
- kwalifikowalność wydatków



Kryteria merytoryczne ogólne (1)



■ Poprawność doboru wskaźników projektu oraz ich wartości

Przykładowe wskaźniki (Kluczowe i programowe):

- Długość udroźnionego ekologicznie korytarza rzecznego,
- Liczba obiektów infrastruktury na cele ukierunkowania ruchu turystycznego albo edukacji przyrodniczej, Liczba wspartych form ochrony przyrody,
- Powierzchnia obszarów Natura 2000 objętych środkami ochrony i odtworzenia,
- Powierzchnia obszarów chronionych i cennych przyrodniczo innych niż Natura 2000, na których będą Natura 2000 objętych działaniami ochronnymi i odtwarzającymi
- Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno- edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną,
- Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony,
- Liczba sporządzonych inwentaryzacji Przyrodniczych
- Powierzchnia parków krajobrazowych objętych wsparciem w ramach realizacji zadań objętych planami ochrony

Kryteria merytoryczne ogólne (2), w tym kryteria horyzontalne

- **projekt jest zgodny z zasadą równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami** (*zasada ma na celu zagwarantowanie wszystkim potencjalnym uczestnikom programów możliwość udziału w projektach unijnych oraz korzystania z ich efektów na równych zasadach.*

Produkty powstałe w ramach projektów, finansowane z FEM 2021-2027 np. zasoby cyfrowe, materiały informacyjne oraz świadczone w ich ramach usługi np. doradztwo zawodowe, szkolenia muszą być dostępne dla osób z niepełnosprawnościami. Dostępność w ramach projektów powinna być zapewniana zgodnie ze Standardami dostępności: szkoleniowym, informacyjno-promocyjnym, cyfrowym, transportowym, architektonicznym, określonymi w Załączniku nr 2 do Wytycznych równościowych.)

- **projekt jest zgodny z Kartą Praw Podstawowych Unii Europejskiej** (*poszanowanie godności, zakaz dyskryminacji, równość wobec prawa, równość kobiet i mężczyzn, ochronę danych osobowych, prawo do nauki i dostępu do kształcenia zawodowego i ustawicznego, prawo do podejmowania pracy i wykonywania swobodnie wybranego zawodu, prawo do odpowiednich warunków pracy, poszanowania życia prywatnego i rodzinnego).*



Kryteria merytoryczne ogólne (2), w tym kryteria horyzontalne

- **projekt jest zgodny z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych** (zapewnienie korzystania ze wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności na równi z innymi osobami. W stosowaniu zapisów Konwencji zabroniona jest dyskryminacja osób z niepełnosprawnościami. Chodzi o zagwarantowanie pełnego uczestnictwa tych osób w każdym obszarze życia. Konwencja nakazuje zapewniać osobom z niepełnosprawnościami równe szanse oraz tworzyć ułatwienia i rozwiązania włączające, specjalnie dostosowane do indywidualnych potrzeb, w zależności od rodzaju dysfunkcji: niepełnosprawności narządu ruchu, słuchu, wzroku, niepełnosprawności intelektualnej czy poznawczej. W przypadku Konwencji tu również stosowaniem zapisów objęty jest nie tylko zakres działań projektowych, ale także sposób realizacji projektu oraz działania samego podmiotu, będącego Beneficjentem programu)
- **projekt jest zgodny z zasadą równości kobiet i mężczyzn** (podejmowanie działań, które przyczyniają się do wyrównania szans płci będącej w gorszym położeniu. Zapewnienie równości płci w trakcie realizacji projektu to także stosowanie odpowiednich rozwiązań, aby na żadnym etapie nie dochodziło do dyskryminacji i wykluczenia ze względu na płeć. Na etapie wyboru projektu do dofinansowania przestrzeganie zasad równości płci oceniane jest za pomocą Standardu minimum, stanowiącego Załącznik nr 1 do Wytycznych równościowych.)

Kryteria merytoryczne ogólne (2), w tym kryteria horyzontalne

- **zgodność projektu z zasadą zrównoważonego rozwoju** „nie czynić poważnych szkód (DNSH) (należy realizować projekt w sposób przyjazny dla środowiska czyli, by w toku wykonywanych zadań stosować rozwiązania ekologiczne, takie jak m.in. oszczędzanie energii, wody, papieru, powtórne wykorzystanie zasobów, ograniczanie negatywnego wpływu na bioróżnorodność. Punktem wyjścia dla zasady zrównoważonego rozwoju oraz zasady „nie czynić poważnych szkód” są cele ONZ dotyczące zrównoważonego rozwoju, porozumienie paryskie (ust. 4) a także Art. 11 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TFUE))

Zgodność z zasadą „nie czynić znaczącej szkody” (zasadą DNSH) oceniana jest w odniesieniu do celów środowiskowych:

- łagodzenie zmian klimatu
- adaptacja do zmian klimatu
- odpowiednie użytkowanie i ochrona zasobów wodnych i morskich
- gospodarka o obiegu zamkniętym, w tym zapobieganie powstawaniu odpadów i recykling
- zapobieganie i kontrola zanieczyszczeń powietrza, wody lub ziemi
- ochrona i odtwarzanie bioróżnorodności i ekosystemów



Kryteria merytoryczne ogólne (2), w tym kryteria horyzontalne

Podstawy prawne

- wytyczne dotyczące realizacji zasad równościowych w ramach funduszy unijnych na lata 2021-2027
- standard minimum realizacji zasady równości kobiet i mężczyzn w ramach projektów współfinansowanych z EFS+
- standardy dostępności dla polityki spójności 2021-2027
- wytyczne dotyczące zapewnienia poszanowania Karty praw podstawowych Unii Europejskiej przy wdrażaniu europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych
- konwencja o prawach osób niepełnosprawnych Poradnik RPO
- nowy Europejski Bauhaus - piękno, zrównoważoność, wspólnota
- zgodność przedsięwzięć finansowanych ze środków Unii Europejskiej, w tym realizowanych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, z zasadą „nie czynić znaczącej szkody” - zasadą DNSH - PODRĘCZNIK DLA BENEFICJENTA

Kryteria merytoryczne specyficzne

- zgodność ze standardami kształtowania ładu przestrzennego w województwie
- **zgodność z Priorytetowymi Ramami Działań dla sieci Natura 2000 w Polsce dla Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027**
- **kanalizacja ruchu turystycznego – ochrona środowiska naturalnego**
- **opinia organu odpowiedzialnego za zarządzanie obszarem chronionym**
- **realizacja projektu na obszarach Natura 2000**
- **zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych**
- **znaczenie projektu dla potrzeb ochrony przyrody**



Kryteria merytoryczne/specyficzne (punktowe)

- wpływ projektu na realizację działań ochronnych wskazanych w dokumentach zarządczych dla danego gatunku/siedliska
- wpływ projektu na poprawę jakości stanu gatunków i/lub siedlisk
- ochrona siedlisk i gatunków – lokalizacja zadania
- działania informacyjno-edukacyjne
- wpływ projektu na ograniczenie antropopresji
- znaczenie przyrodnicze obszaru objętego projektem
- wpływ projektu na zwiększenie świadomości społecznej w zakresie ochrony bioróżnorodności
- zgodność z dokumentami planistycznymi
- projekt realizowany na Obszarach Strategicznej Interwencji (jeśli dotyczy)



Wnioskowanie

- załączniki do wniosku



Załączniki do wniosku

- wszystkie załączniki (za wyjątkiem tych w formacie xls,xlsx) powinny zostać podpisane certyfikowanym podpisem elektronicznym przez Wnioskodawcę lub osobę upoważnioną do reprezentowania Wnioskodawcy. W przypadku dokumentów niewytworzonych przez Wnioskodawcę, opatrzenie ich certyfikowanym podpisem elektronicznym będzie równoznaczne z potwierdzeniem ich za zgodność z oryginałem
- w przypadku, gdy złożony załącznik nie zostanie podpisany certyfikowanym podpisem elektronicznym, uznaje się go za niezłożony
- ponadto załączniki przekazane w inny sposób niż za pośrednictwem aplikacji WOD2021 (np. za pośrednictwem ePUAP-u) będą traktowane jako nieprzedłożone
- w aplikacji WOD2021 można załączyć pliki w rozmiarze do 25 MB. Jeżeli wielkość pliku przekroczy 25 MB, należy go podzielić i dodać kolejną część w ramach załącznika „Inny dokument przedkładany przez wnioskodawcę” lub skompresować
- każdy załączony plik musi mieć nazwę, a także numer zgodny z kolejnością i numeracją załączników we wniosku o dofinansowanie projektu

Wymagane załączniki (1)

- **studium wykonalności/ plan inwestycji**
- arkusze obliczeniowe do studium wykonalności/ planu inwestycji
- formularz w zakresie oceny oddziaływania na środowisko z uwzględnieniem zasady „nie czyń poważnej szkody” (zasady DNSH)
- decyzja o środowiskowych uwarunkowaniach
- **zaświadczenie organu odpowiedzialnego za monitorowanie obszarów Natura 2000**
- zezwolenie na inwestycję
- oświadczenie o prawie do dysponowania nieruchomością na cele projektu oraz zestawienie wszystkich opracowań składających się na dokumentację techniczną
- dokumenty potwierdzające sytuację finansową wnioskodawcy

Wymagane załączniki (2)

- oświadczenie o przestrzeganiu przepisów prawa dla projektu rozpoczętego przed dniem złożenia wniosku o dofinansowanie
- oświadczenie o kwalifikowalności podatku VAT
- porozumienie/ umowa o partnerstwie
- oświadczenie dotyczące wyboru partnera/-ów realizujących projekt
- opinia ws. zgodności ze standardami w zakresie kształtowania ładu przestrzennego w województwie kujawsko-pomorskim
- **pozytywna opinia organu odpowiedzialnego za zarządzanie obszarem chronionym pod kątem zasadności jego realizacji, zgodności z celami ochrony danego obszaru oraz w celu wykluczenia realizacji projektów mogących powodować negatywne skutki dla środowiska przyrodniczego, powielających się lub kolidujących ze sobą (jeśli dotyczy)**

**Realizacja projektu
Obowiązki wynikające z umowy
o dofinansowanie**



Monitorowanie postępu rzeczowo-finansowego – umowa o dofinansowanie



- ogólne informacje (m.in. Identyfikacja projektu, program/priorytet/działanie/poddziałanie, nazwy instytucji zawierającej umowę i odpowiedzialnej za sprawdzanie wniosków o płatność, termin realizacji, kwestie finansowe), informacje o beneficjencie, zasady przekazywania środków unijnych (m.in. terminy przekazania, poziom dofinansowania, warunki otrzymania transzy, określenie zaliczkowania bądź refundacji wydatków), zasady rozliczania projektu, warunki rozwiązania umowy o dofinansowanie,
- **obowiązki beneficjenta (m.in. obowiązki informacyjno-promocyjne, sprawozdawczość w projekcie, zachowanie zasady konkurencyjności, itp.),**
- **zasady monitorowania** i kontroli projektu,
- **Wytyczne dotyczące monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów na lata 2021-2027** (*Podstawa prawna Podstawa prawna: Wytyczne zostały wydane na podstawie art. 5 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027 (Dz. U. poz. 1079)*)
https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/111528/Wytyczne_monitorowanie_pdf.pdf

Umowa o dofinansowanie – Zasady realizacji Projektu

- Beneficjent zobowiązuje się do zrealizowania Projektu w pełnym zakresie, zgodnie z Umową i jej załącznikami, z należytą starannością, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i unijnego oraz procedurami o których mowa w art. 184 ustawy o finansach publicznych, w tym do osiągnięcia i zachowania**wskaźników Projektu.**
- Niewykonanie wskaźników Projektu, rozumiane jako ich nieosiągnięcie lub niezachowanie, może stanowić przesłankę do stwierdzenia nieprawidłowości oraz skutkować nałożeniem korekty finansowej.



Umowa o dofinansowanie

- Monitorowanie i sprawozdawczość

- Beneficjent zobowiązuje się przedstawiać Instytucji Wdrażającej wnioski o płatność w części dotyczącej opisu stanu realizacji Projektu
- Instytucja Wdrażająca monitoruje realizację Projektu, a w szczególności osiągnięcie wskaźników Projektu określonych w **WoD**.
- Beneficjent jest zobowiązany przekazać do Instytucji Wdrażającej, wraz z wnioskiem o płatność końcową, wszelkie dokumenty potwierdzające wykonanie rzeczowe Projektu.



A co to oznacza w praktyce

- Sprawozdania z postępu w realizacji projektu są integralną częścią wniosku o płatność. Jest to podstawa do wypłaty przyznanej dotacji w formie zaliczki, refundacji częściowej lub całkowitej.

Mapa sprawozdania projektu – dobre praktyki:

- Utworzyć wniosek o płatność i przesłać go do instytucji w celu weryfikacji,
- Prowadzić korespondencję,
- Przekazać harmonogram realizacji projektu,
- Ewidencjonować informację o: zamówieniach publicznych realizowanych w ramach projektu, danych dotyczących personelu projektu oraz uczestników projektu.



Logowanie

Login

Hasło 

[Przypomnij hasło](#)

[Zarejestruj się w CST2021](#)



Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Projekt współfinansowany z Funduszu Spójności i budżetu państwa

A co to oznacza w praktyce

- Instytucje oraz beneficjenci zaangażowani w realizację programu mają obowiązek przestrzegania zasad horyzontalnych i warunków podstawowych na każdym etapie i w każdym procesie wdrażania środków UE 2021-2027, czyli podczas: przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości, ewaluacji, informacji i promocji oraz kontroli programu/projektów.
- Realizacja zasad horyzontalnych i warunków podstawowych może być weryfikowana podczas kontroli.
- Udzielając zamówień, zwróć uwagę/stosuj i wdrażaj odpowiednie klauzule w opisach przedmiotu zamówienia, uwzględniające wymagania w zakresie dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, zasad równościowych, spełnienia warunków Karty Praw Podstawowych, zasady DNSH, projektowania uniwersalnego i organizacji zielonych spotkań.

https://www.feniks.gov.pl/media/145346/20241213_Poradnik_rownosciowy_FEnIKS.pdf



A co to oznacza w praktyce

- Ważne! Przy wnioskowaniu określone zostają wskaźniki projektu (produktu i rezultatu)
- Monitorowanie/sprawozdawczość projektu=wniosek o płatność= wydatki potwierdzające osiągnięcie wskaźnika (wskaźnik=faktura/zapisy w umowie z wykonawcą)
- Osiągnięte wartości wskaźników sprawozdawane we wnioskach o płatność powinny odnosić się do stanu rzeczywistego i efektów faktycznie osiągniętych
- Przy wskaźnikach powierzchniowych/przyrodniczych zwracać uwagę aby nie był on liczony wielokrotnie np. koszenia siedliska 2 ha przez 3 lata= wskaźnik 2 ha a nie 6ha
- **Wskaźniki produktu - co do zasady na bieżąco, do końca realizacji projektu**
- **Wskaźniki rezultatu najpóźniej we wniosku końcowym, w wyjątkowych sytuacjach osiągnięcie wartości docelowej wskaźników rezultatu powinno nastąpić, co do zasady, nie później niż w terminie 12 miesięcy od zakończenia okresu kwalifikowania wydatków.**
- **Niewykonanie wskaźników Projektu, rozumiane jako ich nieosiągnięcie lub niezachowanie, może stanowić przesłankę do stwierdzenia nieprawidłowości oraz skutkować nałożeniem korekty finansowej. Osiągnięcie deklarowanych wskaźników może być przedmiotem kontroli**
- **Realizacja umów z wykonawcami (pilnowanie terminów, sposób odbioru, korespondencji, zakresu wskazanego w OPZ) – obszary objęte kontrolą.**

**Realizacja projektu
Zasady promocji projektów
i wykaz pomniejszych**



Najistotniejsze dokumenty

- podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji
- wykaz pomniejszych dofinansowania w zakresie obowiązków komunikacyjnych beneficjentów
- księga Tożsamości Wizualnej marki Fundusze Europejskie 2021-2027
- strategia komunikacji Funduszy Europejskich na lata 2021-2027



Fundusze Europejskie

Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta Funduszy Europejskich na lata 2021-2027 w zakresie informacji i promocji



Fundusze Europejskie

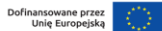
**Księga Tożsamości Wizualnej
marki Fundusze Europejskie
2021 – 2027**



Obowiązki beneficjenta

- oznaczenie dokumentów, publikacji
- oznaczenie produktów / sprzętu / aparatury - naklejki
- oznaczenie miejsca realizacji projektu - tablica (powyżej 500 tys euro) lub plakat (poniżej 500 tys euro) w zależności od wartości całkowitych wydatków
- informacja na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych

Naklejka - przykład



Tablice - przykład



Plakat - przykład



Strona internetowa i media społecznościowe

- tytuł projektu lub jego skrócona nazwa (maksymalnie 150 znaków)
- podkreślenie faktu otrzymania wsparcia finansowego z Unii Europejskiej czyli: znak Funduszy Europejskich, znak barw Rzeczypospolitej Polskiej i znak Unii Europejskiej
- zadania, działania, które będą realizowane w projekcie (opis, co zostanie zrobione, zakupione)
- grupy docelowe (do kogo skierowany jest projekt, kto z niego skorzysta)
- cel lub cele projektu
- efekty, rezultaty projektu (jeśli opis zadań, działań nie zawiera opisu efektów, rezultatów)
- wartość projektu (całkowity koszt projektu)
- wysokość wkładu Funduszy Europejskich
- **hasztagi: #FunduszeUE lub #FunduszeEuropejskie**

PdP funkcjonuje dzięki Programowi Pomoc Techniczna w ramach #FunduszeUE



Najważniejsze zmiany

- na produktach, sprzęcie, pojazdach, aparaturze powstałych lub zakupionych w projekcie, konieczność umieszczenia trwałych naklejek
- obniżenie kwoty dla której istnieje konieczność umieszczenia tablicy informacyjnej (jeśli całkowity koszt realizacji Projektu przekracza równowartość 500 000 EUR (EFRR) / 100 000 EUR (EFS+))
- obowiązkowe umieszczenie opisu projektu w mediach społecznościowych
- jeżeli projekt ma znaczenie strategiczne lub jego całkowity koszt przekracza 10 mln EUR, należy zorganizować wydarzenie lub działanie informacyjno-promocyjne
- pomniejszenia dofinansowania za brak stosowania działań promocyjnych

Wykaz pomniejszych dofinansowania

- brak opisu projektu na oficjalnej stronie internetowej Beneficjenta, jeśli ją posiada lub brak w umieszczonym opisie informacji o fakcie otrzymania wsparcia (0,5%)
- brak opisu projektu na stronach mediów społecznościowych Beneficjenta lub brak w umieszczonym opisie informacji o fakcie otrzymania wsparcia (0,5%)
- nie umieszczenie znaku Funduszy Europejskich, znaku barw Rzeczypospolitej Polskiej i znaku Unii Europejskiej w którymkolwiek działaniu, dokumencie, materiale (0,25%)
- nie umieszczenie tablicy, przynajmniej jednego plakatu lub elektronicznego wyświetlacza (0,5%), umieszczenie tablicy informacyjnej niezgodnie z wzorem określonym w załączniku do Umowy, umieszczenie tablicy informacyjnej w miejscu niewidocznym lub mało widocznym dla społeczeństwa (0,25%)

Nabory – potencjalne źródła finansowania



Fundusze Europejskie dla Śląska - ZIT

- Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój
- Działanie FESL.02.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność – ZIT
- Działanie dedykowane Zintegrowany Inwestycjom Terytorialnym.
- Typy projektu:
 1. Ochrona i regeneracja obszarów chronionych wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną zwiększającą poziom świadomości ekologicznej.
 2. Ochrona różnorodności biologicznej wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną zwiększającą poziom świadomości ekologiczne



Fundusze Europejskie dla Śląska - ZIT

■ Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój,

Działanie FESL.02.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność – ZIT

1. Ochrona i regeneracja obszarów chronionych wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną zwiększającą poziom świadomości ekologicznej. W ramach działania przewiduje się zabiegi ochronne in-situ oraz/lub ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych, m.in.:

- introdukcja/reintrodukcja,
- przesadzenie/przesiedlenie,
- wspomaganie rozmnażania na stanowiskach dotychczasowych,
- wyznaczanie i ochrona korytarzy migracyjnych w ramach ochrony,
- działania mechaniczne/ chemiczne/ biologiczne oraz mieszane, umożliwiające wyeliminowanie, kontrolę lub odizolowanie inwazyjnych gatunków obcych (IGO).

Objęte wsparciem mogą być wszystkie formy ochrony przyrody, za wyjątkiem parków narodowych. Jako element projektu dopuszcza się finansowanie przedsięwzięć dotyczących opracowania dokumentów planistycznych z uwzględnieniem obszarów chronionych, inwentaryzacji przyrodniczych, a także innych opracowań np. planów zadań ochronnych, z wyłączeniem obszarów Natura 2000, dla których możliwa jest wyłącznie aktualizacja planów ochrony parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody, które dotychczas uwzględniały zakres planów zadań ochronnych dla fragmentów obszarów Natura 2000. Przedsięwzięcia, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, m.in. parkingi, drogi dojazdowe, nie będą kwalifikowalne. W ramach inwestycji związanych z ochroną i zachowaniem różnorodności biologicznej obligatoryjnym elementem projektu będzie kampania informacyjno-edukacyjna zwiększająca poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa

Obligatoryjne warunki wsparcia: Wsparcie projektów zidentyfikowanych w Strategiach ZIT

Fundusze Europejskie dla Śląska - ZIT

- Priorytet FESL.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój, Działanie FESL.02.15 Ochrona przyrody i bioróżnorodność – ZIT

2. Ochrona różnorodności biologicznej wraz z kampanią informacyjno-edukacyjną zwiększającą poziom świadomości ekologicznej

Wsparcie skierowane będzie na działania mające na celu tworzenie miejsc ochrony różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich priorytetowo w oparciu o gatunki rodzime, m.in.:

- banki genowe,
- rewaloryzacja parków miejskich,
- ogrody botaniczne,
- ekoparki,
- ogrody społeczne,
- ogólnodostępna zieleń miejska.

Dla miast do 20 tys. Mieszkańców (z wyłączeniem stolic powiatów z przedziałów 15-20 tys. mieszkańców oraz projektów strategicznych) przewiduje się wsparcie na przedsięwzięcia służące rozwojowi zielonej i błękitnej infrastruktury w celu dostarczenia szerokiego wachlarza usług ekosystemowych oraz ochrony różnorodności biologicznej na terenach miejskich i pozamiejskich. Elementy tej infrastruktury, odpowiednio zagospodarowane poprawiają mikroklimat, wspomagają zasilanie wód gruntowych, ale przede wszystkim stanowią cenne siedliska fauny i flory. Ten element projektu kwalifikowalny jest tylko w przypadku jego uzupełniającego charakteru. W ramach inwestycji związanych z ochroną i zachowaniem przyrody i różnorodności biologicznej obligatoryjnym elementem projektu będzie kampania informacyjno-edukacyjna zwiększająca poziom świadomości ekologicznej społeczeństwa.

Obligatoryjne warunki wsparcia: Wsparcie projektów zidentyfikowanych w Strategiach ZIT.

Fundusze Europejskie dla Śląska - ZIT

Nabory ogłoszone:

ZIT Południowy:

- Nabór konkurencyjny: 31.10.2024 – 31.03.2025
- Nabór nr.: FESL.02.15-IZ.01-157/24
- Kwota dofinansowania 8 900 000,00 zł
- Podmioty uprawnione: partnerstwa, przedsiębiorstwa, organizacje społeczne, związki wyznaniowe, administracja publiczna (aplikować o wsparcie mogą wnioskodawcy, których projekty wynikają ze **Strategii Zintegrowanego Rozwoju Terytorialnego Aglomeracji Beskidzkiej na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030** i są wskazane na liście projektów ZIT, zgodnie z art. 34 ust.15 pkt. 3 ustawy wdrożeniowej)

<https://funduszeue.slaskie.pl/lisi/nabor/206>

Nabory ogłoszone:

ZIT Północny:

- Nabór konkurencyjny: 31.10.2024 – 31.12.2024- wydłużenie naboru do **28.02.2025!**
- Nabór nr.: FESL.02.15-IZ.01-156/24
- Kwota dofinansowania 6 230 000,00 zł
- Podmioty uprawnione: partnerstwa, przedsiębiorstwa, organizacje społeczne, związki wyznaniowe, administracja publiczna (aplikować o wsparcie mogą wnioskodawcy, których projekty wynikają ze **Strategii Rozwoju Subregionu Północnego Województwa Śląskiego na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030** i są wskazane na liście projektów ZIT, zgodnie z art. 34 ust.15 pkt. 3 ustawy wdrożeniowej)

<https://funduszeue.slaskie.pl/lisi/nabor/205>

Fundusze Europejskie dla Śląska - ZIT

Nabory planowane:

ZIT Zachodni (subregion zachodni):

- Nabór konkurencyjny: 28.02.2025 – 30.05.2025
- Kwota dofinansowania: 6 230 000,00 zł
- Podmioty uprawnione:
partnerstwa, przedsiębiorstwa, organizacje społeczne,
związki wyznaniowe, administracja publiczna



Fundusze Europejskie dla Lubuskiego 2021-2027

- FELB.02 Fundusze Europejskie na zielony rozwój Lubuskiego, Działanie FELB.02.11

Ochrona przyrody – ZIT

- Wsparcie ukierunkowane będzie na działania dotyczące: zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz ochrony przyrody, różnorodności biologicznej, dziedzictwa naturalnego i zasobów naturalnych. Ochrona środowiska, bioróżnorodność oraz łagodzenie zachodzących zmian klimatycznych ma istotne znaczenie w celu wzmocnienia obszarów i ochrony przyrody oraz zapobieganie zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatycznych.
- W ramach działania przewidziano finansowanie następujących typów projektów:

Typ I: Projekty w zakresie tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej na obszarach chronionego krajobrazu oraz obszarach miejskich i pozamiejskich w oparciu o gatunki rodzime np. banki genowe, parki miejskie, ogrody botaniczne, ekoparki.

Typ II: Rekultywacja, w tym remediacja, terenów zdegradowanych działalnością gospodarczą – projekty jednostek samorządu terytorialnego i ich związków na terenach nie należących do Skarbu Państwa.

Typ III: Projekty z zakresu usuwania azbestu z budynków publicznych i prywatnych.

Typ IV: Projekty służące edukacji i informacji w zakresie ochrony przyrody i różnorodności biologicznej, również jako element powyższych projektów - wsparcie dla projektów wpisujących się w cele strategii regionalnych.

Wsparciem mogą zostać objęte działania zidentyfikowane w Priorytetowych ramach działań (PAF) dla sieci Natura 2000 w Polsce dla Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027, art. 8 Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa siedliskowa) dla Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027.

Nabór planowany:

- Nabór niekonkurencyjny, tryb ciągły (IZ FEWL):
31.01.2025 – 31.12.2025
- Kwota dofinansowania 11 000 000,00 zł
- Podmioty uprawnione: jednostki samorządu terytorialnego (JST), Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)

Fundusze europejskie dla zielonego Łódzkiego 2021-2027

■ Priorytet FELB.02 Fundusze europejskie dla zielonego Łódzkiego, Działanie FELD.02.16 Bioróżnorodność – ZIT ramach działania wspierane będą następujące typy projektów:

1. działania służące zachowaniu lub odtworzeniu ekosystemów, siedlisk przyrodniczych, populacji gatunków (w tym m.in. ochrona czynna, ograniczanie ekspansji inwazyjnych gatunków obcych);
2. inwestycje w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury ukierunkowane na wzmocnienie bioróżnorodności i ochronę przyrody;
3. inwentaryzacja przyrodnicza i krajobrazowa form ochrony przyrody (w tym obszarów chronionego krajobrazu);
4. wdrażanie zapisów dokumentów dla obszarów chronionych;
5. działania na rzecz remediacji terenów zanieczyszczonych lub rekultywacji terenów zdegradowanych (w tym składowisk odpadów);
6. usuwanie zagrożenia ze strony niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów, np.likwidacja tzw. dzikich wysypisk odpadów;
7. edukacja w zakresie kwestii środowiskowych lub klimatycznych.

Fundusze europejskie dla zielonego Łódzkiego 2021-2027

Nabór ogłoszony :

- Nabór niekonkurencyjny: 02.01.2025 – 31.01.2025
- Kwota dofinansowania 8 159 052,74 zł
- Podmioty uprawnione: Miasto Łódź
- Działania służące zachowaniu lub odtworzeniu ekosystemów, siedlisk przyrodniczych, populacji gatunków (w tym m.in. ochrona czynna, ograniczanie ekspansji inwazyjnych gatunków obcych). Inwestycje w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury ukierunkowane na wzmocnienie bioróżnorodności i ochronę przyrody. Inwentaryzacja przyrodnicza i krajobrazowa form ochrony przyrody (w tym obszarów chronionego krajobrazu). Wdrażanie zapisów dokumentów dla obszarów chronionych. Działania na rzecz remediacji terenów zanieczyszczonych lub rekultywacji terenów zdegradowanych, (w tym składowisk odpadów). Usuwanie zagrożenia ze strony niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów, np. Likwidacja tzw. dzikich wysypisk odpadów. Edukacja w zakresie kwestii środowiskowych lub klimatycznych
- Przedmiotem naboru jest wybór do dofinansowania projektów pn. „Łódzkie Szkoły dla klimatu. Kompetencje przyszłości 2.0.” oraz „Odtwarzanie siedlisk i ekosystemów na terenie parków leśnych w Łodzi” w sposób niekonkurencyjny.
- <https://funduszeue.lodzkie.pl/nabory/dzialanie-feld0216-bioroznorodnosc-zit-lodzki-obszar-metropolitalny-0>

Fundusze europejskie dla zielonego Łódzkiego 2021-2027

Nabór planowany :

- Nabór niekonkurencyjny: 28.02.2025 – 31.03.2025
- Kwota dofinansowania 3 740 000 zł
- Podmioty uprawnione: Gmina Dłutów, Gmina Stryków
- Działania służące zachowaniu lub odtworzeniu ekosystemów, siedlisk przyrodniczych, populacji gatunków (w tym m.in. ochrona czynna, ograniczanie ekspansji inwazyjnych gatunków obcych). Inwestycje w zakresie zielono-niebieskiej infrastruktury ukierunkowane na wzmocnienie bioróżnorodności i ochronę przyrody. Inwentaryzacja przyrodnicza i krajobrazowa form ochrony przyrody (w tym obszarów chronionego krajobrazu). Wdrażanie zapisów dokumentów dla obszarów chronionych. Działania na rzecz remediacji terenów zanieczyszczonych lub rekultywacji terenów zdegradowanych, (w tym składowisk odpadów). Usuwanie zagrożenia ze strony niewłaściwie składowanych lub magazynowanych odpadów, np. Likwidacja tzw. dzikich wysypisk odpadów. Edukacja w zakresie kwestii środowiskowych lub klimatycznych

Fundusze Europejskiego dla Dolnego Śląska 2021-2027

- FEDS.02 Fundusze Europejskie na rzecz środowiska na Dolnym Śląsku

- Działanie FEDS.02.10 Ochrona przyrody i klimatu – ZIT

Typ 2.10.A. Przywracanie i wzmacnianie usług ekosystemowych w ramach zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

Typ 2.10.B. Opracowanie i aktualizacja dokumentów planistycznych tj. planów ochrony, zadań ochronnych, planów zadań ochronnych – dla obszarów chronionych – zgodnie z ustawą z 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Typ 2.10.C. Czynna ochrona gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym m.in. w zakresie zachowania, ochrony i odtworzenia siedlisk i gatunków przyrodniczych, ochrony in-situ i ex-situ, reintrodukcji, eliminacji lub zminimalizowania negatywnego wpływu inwazyjnych gatunków obcych, inwestycje ograniczające antropopresję i negatywne skutki oddziaływania człowieka na tereny chronione i wspierające zrównoważony rozwój terenów chronionych, oraz wszystkie inne działania wskazane jako zakres działań ochronnych w odpowiednim planie/dokumencie dotyczącym ochrony przyrody

Fundusze Europejskiego dla Dolnego Śląska 2021-2027

Nabory planowane:

Typ projektów: 2.10.A. Przywracanie i wzmacnianie usług ekosystemowych w ramach zielonej i niebieskiej infrastruktury na terenach miejskich i ich obszarach funkcjonalnych.

■ Nabór niekonkurencyjny: 28.03.2025 – 25.04.2025

Kwota dofinansowania 4 725 000 zł

Podmiot uprawniony: Gmina Wrocław

■ Nabór niekonkurencyjny: 24.04.2025 – 27.05.2025

Kwota dofinansowania 335 148 zł

Podmiot uprawniony: Gmina Legnica

■ Nabór niekonkurencyjny: 26.09.2025 – 31.10.2025

Kwota dofinansowania 14 691 590zł

Podmiot uprawniony: Gmina Miejska Głogów

Fundusze Europejskiego dla Podlaskiego 2021-2027

■ Priorytet II: Region przyjazny środowisku, Działanie 2.12: Zintegrowana terytorialnie ochrona przyrody

■ Typy projektów:

1. Projekty dotyczące tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o rodzime gatunki
2. Inwestycje związane z zagospodarowaniem azbestu
3. Projekty realizujące działania z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury i działania z zakresu ograniczenia zanieczyszczeń środowiska

Wsparcie dla obszarów:

BOF - Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego – planowany nabór

MOF Miasta Łomży – brak informacji o naborach

MOF Suwałk – brak informacji o naborach

Fundusze Europejskiego dla Podlaskiego 2021-2027

Nabory planowane:

Projekty dotyczące tworzenia centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o rodzime gatunki

■ Nabór konkurencyjny: 12.2025 – 02.2026

Kwota dofinansowania 11 375 926,05 zł

Podmioty uprawnione: administracja publiczna, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, służby publiczne

Projekty realizowane na obszarze Białostockiego Obszaru Funkcjonalnego.

Fundusze Europejskiego dla Pomorskiego 2021-2027

- Priorytet 2 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza, Działanie FEPM.02.16 Różnorodność biologiczna i krajobrazu – ZIT poza terenem obszaru metropolitalnego
- W ramach Działania wspierane będą projekty mające na celu:
 1. poprawę stanu cennych gatunków i ich siedlisk oraz ochronę ekosystemów,
 2. ochronę wód i ekosystemów od wód zależnych, w tym jezior,
 3. ochronę i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w tym na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych.

- Brak informacji o planowanych naborach

Fundusze Europejskiego dla Pomorskiego 2021-2027

- Priorytet 2 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza, Działanie FEPM.02.16 Różnorodność biologiczna i krajobrazu – ZIT poza terenem obszaru metropolitalnego
- W ramach Działania wspierane będą projekty mające na celu:
 1. poprawę stanu cennych gatunków i ich siedlisk oraz ochronę ekosystemów,
 2. ochronę wód i ekosystemów od wód zależnych, w tym jezior,
 3. ochronę i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w tym na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych.

- Brak informacji o planowanych naborach

Fundusze Europejskiego dla Pomorskiego 2021-2027

- Priorytet 2 Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza, Działanie FEPM.02.10 Przystosowanie do zmian klimatu – ZIT na terenie obszaru metropolitalnego

Wsparcie uzyskać mogą wyłącznie projekty wpisane do Strategii ZIT dla Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot.

- Działanie FEPM.02.11 Przystosowanie do zmian klimatu – ZIT poza terenem obszaru metropolitalnego

Wsparcie uzyskać mogą wyłącznie projekty wpisane do Strategii ZIT dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych właściwej dla obszaru ich realizacji.

- Typy projektów dla obu działań:

W ramach Działania wspierane będą przedsięwzięcia zwiększające poziom adaptacyjności oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności:

- a. zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na naturze,
- b. działania zabezpieczające przed powodzią i suszą, zwłaszcza wspierające naturalną i małą retencję wodną,
- c. doskonalenie systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania i alarmowania oraz wzmacnianie służb ratowniczych,
- d. przedsięwzięcia edukacyjne dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych

- Brak informacji o planowanych naborach

Fundusze Europejskiego dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

- Priorytet 2 Fundusze Europejskie na rzecz zielonego Pomorza Zachodniego, Działanie FEPZ.02.13 Adaptacja do zmian klimatu (ZIT).
- Celem działania jest zwiększenie odporności na negatywne skutki zmian klimatu oraz podjęcie skutecznych i efektywnych działań adaptacyjnych. Wszystkie przedsięwzięcia muszą uwzględniać potrzeby dotyczące dostosowania do zmian klimatu.
- Typy projektów:
 1. Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu
 2. Edukacja klimatyczna dla mieszkańców/institucji
 3. Mała retencja wodna

Fundusze Europejskiego dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

- Nabór nr FEPZ.02.13-IZ.00-001/23
- Nabór od 30.11.2023 do 31.12.2026
- Alokacja 83 008 361,97 PLN
- Uprawnione podmioty: Administracja publiczna, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT)
- https://funduszeue.wzp.pl/lista_nabory/2-13-adaptacja-do-zmian-klimatu-zit/

- Obszary ZIT :
 - Szczecińskiego Obszaru Metropolitalnego,
 - Koszalińsko-Kołobrzesko-Białogardzkiego Obszaru Funkcjonalnego,
 - Obszaru funkcjonalnego subregionalnego zespołu miast Strefa Centralna,
 - Obszaru funkcjonalnego Szczecinka,
 - Obszaru funkcjonalnego Wałcza,
 - Obszaru funkcjonalnego Gryfic,
 - Obszaru funkcjonalnego Sławna,
 - Obszaru funkcjonalnego Kamienia Pomorskiego.
- cdn.

Fundusze Europejskiego dla Pomorza Zachodniego 2021-2027

- Nabór nr FEPZ.02.13-IZ.00-001/23 c.d.

Ochrona przyrody:

- Typ I b) – Adaptacja terenów zurbanizowanych do zmian klimatu Miejskie Plany Adaptacji do Zmian Klimatu – dofinansowanie otrzymają projekty ukierunkowane na przygotowanie miast do planistycznych działań adaptacyjnych, tj. opracowanie miejskich planów adaptacji do zmian klimatu.
- Typ II – Edukacja klimatyczna dla mieszkańców/instytucji – dofinansowanie można otrzymać na realizację działań edukacyjnych, których celem będzie budowanie społecznej świadomości i odpowiedzialności względem postępujących zmian klimatycznych, ich skutków, wpływie na ekosystemy, gatunki i dobrostan człowieka.
- Typ III – Mała retencja wodna – dofinansowane będą działania wspierające ochronę i odtwarzanie naturalnych lub seminaturalnych ekosystemów retencjonujących wodę (np. torfowiska, tereny podmokłe, stawy, starorzecza, obszary cenne przyrodniczo), mające na celu retencję i spowolnienie odpływu wody ze zlewni. Dofinansowana może zostać także budowa małych zbiorników wodnych, przede wszystkim wykorzystujących rozwiązania ekosystemowe

Fundusze Europejskiego dla Wielkopolski 2021-2027

■ Priorytet 2 Fundusze europejskie dla zielonej Wielkopolski, Działanie FEWP.02.06 Zwiększanie odporności na zmiany klimatu i klęski żywiołowe w ramach ZIT

■ Typy projektów:

1. Rozwój zintegrowanych i systemowych działań adaptacyjnych do zmian klimatu na terenach zurbanizowanych, w tym zwłaszcza w miastach.

2. Działania adaptacyjne do zmian klimatu poprzez rozwój mikro i małej retencji wodnej.

3. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych (zgodnie z definicją zawartą w ustawie „Prawo wodne”) i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi w zakresie małej infrastruktury hydrotechnicznej: zbiorniki suche, poldery zalewowe, zwiększanie rozstawu wałów rzecznych.

4. Systemy prognozowania i ostrzegania środowiskowego.

Fundusze Europejskiego dla Wielkopolski 2021-2027

Nabory ogłoszone:

- Nabór niekonkurencyjny
- Numer naboru: FEWP.02.06-IZ.00-004/24
- Nabór od 07.10.2024 do 31.01.2025
- Kwota dofinansowania: 57 912 300,00 PLN
- Poziom dofinansowania: 70%
- Wnioskodawcy: administracja publiczna, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne
- Nabór dla projektu: Adaptacja do zmian klimatu poprzez ochronę zasobów wodnych na obszarze Metropolii Poznań – wsparcie małej retencji wodnej i rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury – Etap II
- <https://wrpo.wielkopolskie.pl/nabory/533>
- cdn.

Fundusze Europejskiego dla Wielkopolski 2021-2027

Nabory ogłoszone:

■ Numer naboru: FEWP.02.06-IZ.00-004/24

■ Typy działań:

1. Rozwój zintegrowanych i systemowych działań adaptacyjnych do zmian klimatu na terenach zurbanizowanych, w tym zwłaszcza w miastach.

2. Działania adaptacyjne do zmian klimatu poprzez rozwój mikro i małej retencji wodnej.

3. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych (zgodnie z definicją zawartą w ustawie „Prawo wodne”) i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi w zakresie małej infrastruktury hydrotechnicznej: zbiorniki suche, poldery zalewowe, zwiększanie rozstawu wałów rzecznych.

■ Typy projektów 1-3 można łączyć w ramach jednego wniosku o dofinansowanie.

Uzupełniającymi elementami wszystkich typów projektów, w limicie do wysokości 20% kosztów kwalifikowalnych projektu łącznie, mogą być:

■ infrastruktura towarzysząca niezwiązana bezpośrednio z celem działania 02.06 niezbędna do prawidłowej realizacji projektu (np. mała architektura),

■ działania dotyczące poprawy świadomości ekologicznej ludności w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów środowiskowych, ochrony i przeciwdziałania skutkom występujących zmian klimatycznych (w ramach mechanizmu cross-financingu do wysokości 15% kosztów całkowitych projektu),

■ działania sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Fundusze Europejskiego dla Wielkopolski 2021-2027

Nabory ogłoszone:

- Nabór niekonkurencyjny
- Numer naboru: FEWP.02.06-IZ.00-003/24
- Nabór od 07.10.2024 do 2.12.2024 wydłużenie naboru do **31.01.2025!!!**
- Kwota dofinansowania: 30 697 306,89 PLN
- Poziom dofinansowania: 70%

- Wnioskodawcy: administracja publiczna, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne
- Nabór dla projektów: „Adaptacja do zmian klimatu – rozwój zielono-błękitnej infrastruktury w Kaliszu” i „Program ochrony wód na terenie Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej”.
- <https://wrpo.wielkopolskie.pl/nabory/532>
- cdn.

Fundusze Europejskiego dla Wielkopolski 2021-2027

Nabory ogłoszone:

- Numer naboru: FEWP.02.06-IZ.00-003/24

- Typy działań:

1. Rozwój zintegrowanych i systemowych działań adaptacyjnych do zmian klimatu na terenach zurbanizowanych, w tym zwłaszcza w miastach.

2. Działania adaptacyjne do zmian klimatu poprzez rozwój mikro i małej retencji wodnej.

3. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych (zgodnie z definicją zawartą w ustawie „Prawo wodne”) i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi w zakresie małej infrastruktury hydrotechnicznej: zbiorniki suche, poldery zalewowe, zwiększanie rozstawu wałów rzecznych.

- Typy projektów 1-3 można łączyć w ramach jednego wniosku o dofinansowanie.

Uzupełniającymi elementami wszystkich typów projektów, w limicie do wysokości 20% kosztów kwalifikowalnych projektu łącznie, mogą być:

- infrastruktura towarzysząca niezwiązana bezpośrednio z celem działania 02.06 niezbędna do prawidłowej realizacji projektu (np. mała architektura),

- działania dotyczące poprawy świadomości ekologicznej ludności w zakresie racjonalnego korzystania z zasobów środowiskowych, ochrony i przeciwdziałania skutkom występujących zmian klimatycznych (w ramach mechanizmu cross-financingu do wysokości 15% kosztów całkowitych projektu),

- działania sprzyjające neutralności klimatycznej, w tym w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania energii z odnawialnych źródeł

Fundusze Europejskiego dla Wielkopolski 2021-2027

Nabory planowane:

- Nabór konkurencyjny
- Nabór od 24.04.2025 do 27.06.2025
- Kwota dofinansowania: 50 000 000 PLN
- Obszar realizacji projektu: Miejski Obszar Funkcjonalny Gniezna, MOF Konina, ZIT OF Koła i Turku, MOF Leszno, MOF Piły
- Typy projektów:
 1. Rozwój zintegrowanych i systemowych działań adaptacyjnych do zmian klimatu na terenach zurbanizowanych, w tym zwłaszcza w miastach.
 2. Działania adaptacyjne do zmian klimatu poprzez rozwój mikro i małej retencji wodnej.
 3. Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych (zgodnie z definicją zawartą w ustawie „Prawo wodne”) i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi w zakresie małej infrastruktury hydrotechnicznej: zbiorniki suche, poldery zalewowe, zwiększanie rozstawu wałów rzecznych.
 4. Systemy prognozowania i ostrzegania środowiskowego.
- Wnioskodawcy: administracja publiczna, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne.

Fundusze Europejskiego dla Wielkopolski 2021-2027

Nabory planowane:

- Nabór niekonkurencyjny

- Nabór 08.2025

- Kwota dofinansowania: 14 946 555,30PLN

- Obszar realizacji projektu: Aglomeracja Kalisko- Ostrowska

- Typy projektów:

- 1.Rozwój zintegrowanych i systemowych działań adaptacyjnych do zmian klimatu na terenach zurbanizowanych, w tym zwłaszcza w miastach.

- 2.Działania adaptacyjne do zmian klimatu poprzez rozwój mikro i małej retencji wodnej.

- 3.Budowa, przebudowa lub remont urządzeń wodnych (zgodnie z definicją zawartą w ustawie „Prawo wodne”) i infrastruktury towarzyszącej służących zmniejszeniu skutków susz i powodzi w zakresie małej infrastruktury hydrotechnicznej: zbiorniki suche, poldery zalewowe, zwiększanie rozstawu wałów rzecznych.

- Wnioskodawcy: administracja publiczna, organizacje społeczne i związki wyznaniowe, przedsiębiorstwa realizujące cele publiczne, służby publiczne.

- Nabór dla projektu: „Rozwój zielono-niebieskiej infrastruktury na terenie Gminy Miasto Ostrów Wielkopolski”

Dobre praktyki



Dobre praktyki



Projekty: Ochrona łososia atlantyckiego i minoga rzecznoego na Specjalnym Obszarze Ochrony Siedlisk Dorzecze Parsęty oraz Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych w Dorzeczu Parsęty

Beneficjent: Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty

Wartość projektów: 3 531 968,68 zł,
6 585 273,69 zł

Dofinansowanie UE: 2 875 098,36 zł,
5 597 482,63 zł

Sztuczne tarliska na Parsęcie

Związek Miast i Gmin Dorzecza Parsęty realizował projekty poświęcone ochronie i wzmacnianiu liczebności populacji ryb dwuśrodowiskowych: łososia i troci wędrowniej, a także minoga rzecznoego.

Prostowana i regulowana rzeka, z wieloma przegradami piętrzącymi (jazy i progi, które miały dostarczać wodę do stawów rybnych, turbin elektrowni wodnych) – efekt zaburzone procesy naturalne, w tym transport rumoszu rzecznoego, który odkładany, jest siedliskiem bezkręgowców oraz tarlisk dla ryb.

Sztuczne tarliska to żwir wysypany do rzeki w takim miejscu, aby najlepiej odtworzyć procesy naturalne dla budowy zdrowego ekosystemu.

Działania prowadzone w wybranych dopływach Parsęty:

- zarybianie rzeki młodymi łososiami i trociami,
- monitoring populacji,
- prowadzenie antyklusowniczych patroli straży rybackiej,
- budowa przepławek na jazach.
- utworzenie kilku tarlisk.

Dobre praktyki



Fot. J. Smorczewski

Jedna z troci tuż przed znakowaniem znacznikami PIT



Fot. J. Smorczewski

Strażnicy rybacy przygotowują się do znakowania troci znacznikami PIT



Fot. J. Smorczewski

Fot. J. Smorczewski



Jedna z troci w czasie znakowania przez strażnika

Strażnicy rybacy znakują trocie za pomocą znaczników PIT

Dobre praktyki

Tworzenie sztucznych tarlisk i likwidacja przegród na Parsęcie i jej dopływach pomagają w odbudowie populacji łososa atlantyckiego, która odbywa się przez zarybianie.

Wypuszczane łososie wracają na tarło za 2-3 lata.

Z wybudowanych tarlisk korzystają też inne ryby – trocie, pstrągi, lipienie i minogi.



Łosoś atlantycki płynący w górę rzeki



Tarlisko

Dobre praktyki



The infographic features a brown background with a map of Poland where the Dobiegniew region is highlighted in yellow. A circular inset photo shows a dirt path through a forest. The text is arranged in a structured layout with icons for each section.

Projekt: Ochrona cennych siedlisk Drawieńskiego Parku Narodowego oraz przyległych obszarów Natura 2000 poprzez relokację ruchu turystycznego na szlaku wodnym Mierzęcka Struga – etap II

Beneficjent: Gmina Dobiegniew

Wartość projektu: 10 983 005,68 zł

Dofinansowanie UE: 9 040 024,52 zł

Na kajaki do Dobiegniewa

W Dobiegniewie, położonym w bliskim sąsiedztwie Drawieńskiego Parku Narodowego, powstała atrakcyjna infrastruktura dla kajakarzy i turystów. Musicie przyznać, że prezentuje się naprawdę zachęcająco.

Rekreacja towarzysząca ochronie przyrody – budowa infrastruktury, której celem jest przekierowanie rosnącego ruchu turystycznego, w tym kajakowego, w parku narodowym, na obszary poza granice parku.

Dobiegniew – pasaż ze ścieżką spacerowo-rowerową, zagospodarowanie rzeki koło jeziora Wielgie (wiaty turystyczne, miejsca parkingowe, pomieszczenia socjalne, siłownia plenerowa i toalety, miejsce do wodowania kajaków, pomost widokowy na jeziorze.

Jezioro Osiek – poszerzona plaża o trawiastym charakterze, ścieżki, mała infrastruktura – ławki, stojaki na rowery, kosze na śmieci, pomost, stojaki dla kajaków, pomost dla jachtów.

Dobre praktyki



Widok na infrastrukturę turystyczną nad jeziorem Wielgie



Miejsce cumowania nad jeziorem Osiek



Siłownia zewnętrzna wraz z placem zabaw



Pomosty nad jeziorem Osiek



Punkt z możliwością wynajęcia kajaków



Ścieżki nad jeziorem Osiek



Przystanek kajakowa nad rzeką Mierzęcka Struga

Dobre praktyki



Projekt: Dobre praktyki dla wzmocnienia bioróżnorodności i aktywnej ochrony muraw galmanowych rejonu śląsko-krakowskiego „BioGalmany”



Beneficjent: Uniwersytet Śląski



Wartość projektu: 2 714 416,72 zł



Dofinansowanie UE: 2 285 977,86 zł



Łąki na hałdach

Czy wiecie, że tereny przemysłowe też mogą być ostojami różnorodności biologicznej? Udowodnił to nasz beneficjent, Uniwersytet Śląski, w projekcie „BioGalmany”.

Murawy galmanowe – siedlisko Natura 2000 wykształcone na starych wyrobiskach lub hałdach wokół kopalń (cynku i ołowiu). Nazwa pochodzi od galmanu – mieszaniny minerałów stanowiących rudy cynku. Naturalne i półnaturalne zbiorowiska traw, porostów i roślin kwiatowych. Tolerują wysokie temperatury, deficyt wody i obecność metali ciężkich w glebach. Wysokie stężenie metali wpływa na specyfikę siedliska, jego skład i zróżnicowanie gatunkowe.

Występują na obszarach rudonośnych położonych w południowej części kraju, m.in. w Tarnowskich Górach, Jaworznie i Bolesławiu (100-120 lat). Przez wiele lat były zanieczyszczone i przekształcone przez człowieka.



Dobre praktyki



Silnie erodowane stoki hałdy na terenie dawnej kopalni

Fot. J. Smorzewski



Fot. J. Smorzewski

Murawy galmanowe w okresie kwitnienia wabią motyle



Na pierwszym planiu goździk kartuszek na zarastającym stoku hałdy



Fot. J. Smorzewski

Dziewięćsił pospolity



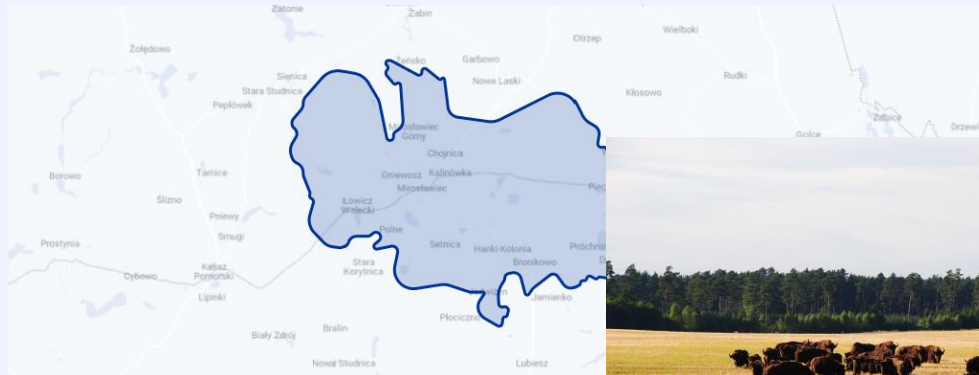
W projekcie wykonano inwentaryzację przyrodniczą obszarów i zrealizowano podstawowe działania ochronne:

- usuwanie krzewów i drzew,
- koszenie zielnych gatunków ekspansywnych i inwazyjnych z ok. 20 ha powierzchni,
- wykonano również zabezpieczenia przed niekontrolowaną presją – quady, motocrossy,
- zaprojektowano i wykonano ścieżkę edukacyjną w GEOsferze w Jaworznie.

Dobre praktyki

Żubr w centrum uwagi

Projekt:	Zabezpieczenie populacji żubrów w północno-zachodniej Polsce przed presją turystyczną
Beneficjent:	Ośrodek Kultury w Mirosławcu
Termin:	2013-2014
Budżet:	1,5 mln zł



Mirosławiec – miejscowość w południowej części pojezierza pomorskiego, usytuowana przy drodze krajowej ze Starogardu Szczecińskiego do Piły. Tutejszy krajobraz tworzą wcięte doliny rzeczne, torfowiska, lasy i jeziora polodowcowe.

Ośrodek Kultury w Mirosławcu oraz Zachodniopomorskie Towarzystwo Przyrodnicze działają tu razem na rzecz ochrony żubra – na tym terenie mieszka najstarsze i najliczniejsze w województwie zachodniopomorskim wolne stado żubrów, liczące ponad 60 osobników.

Dobre praktyki

W woj. zachodniopomorskim żubry na wolności najczęściej obserwowane są na terenach Nadleśnictwa Mirosławiec oraz na otwartych przestrzeniach, takich jak polany czy łąki w miejscowościach Piecnik, Próchnowo, Hanki i Marcinkowice.



Środki unijne pomagają skutecznie wspierać ochronę żubra, jako gatunku zagrożonego wyginięciem. Dzięki nim w **Jabłonie** uruchomiono **zagrodę pokazową żubrów**, która mieści się na obszarze występowania wolnego stada z terenów **nadleśnictw Mirosławiec, Wątcz i Świerczyna**. Wybudowano także magazyn paszowy, taras widokowy, budynek socjalny i infrastrukturę umożliwiającą prowadzenie edukacji ekologicznej.



Dobre praktyki

Ścieżki nad piaskami

Projekt:	Rewitalizacja i ochrona siedliska wydowego – drugi etap tworzenia Parku wydowego w Helu
Beneficjent:	Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego
Termin:	2009-2012
Budżet:	2,1 mln zł

Mierzeja Helska jest miejscem chętnie odwiedzanym przez turystów z wielu powodów. Bliskość morza i Zatoki Puckiej, ogromne piaszczyste plaże, niepowtarzalne krajobrazy, wydmy, a także liczne atrakcje oferowane przez nadmorskie kurorty – wszystko to powoduje, że co roku przebywają tu tłumy odwiedzających. Ogromna popularność tego wyjątkowego miejsca wiąże się z koniecznością szczególnej dbałości o jego ochronę.

Siedliska wydowe, na których występują cenne, rzadkie i zagrożone gatunki, wymagają odpowiedniego zabezpieczenia przed wpływem czynników związanych ze wzmożonym ruchem turystycznym, takich jak dewastacja roślinności, zaśmiecanie czy płoszenie ptaków.



Dlatego, aby poznać i zrozumieć potrzeby związane z ochroną przyrody w tym regionie, warto odwiedzić utworzone na Helu fokarium oraz park wydowy.

Aby chronić **cenne siedliska wydowe** przed silną antropopresją, przy wsparciu środków unijnych **wybudowano specjalne kładki i pomosty** umożliwiające swobodne poruszanie się po wydmach. Takie rozwiązanie ukierunkowuje ruch turystyczny i jednocześnie pozwala chronić wydmy przed zniszczeniem. Dodatkowo część obszaru wydowego została zabezpieczona barierami uniemożliwiającymi zadeptywanie roślinności.

Kładki dla pieszych wyposażono w miejsca odpoczynku, będące jednocześnie punktami widokowymi chroniącymi turystów przed wiatrem i deszczem.

Pomosty posiadają poręczę zabezpieczające, ławki, kosze na śmieci oraz punkty świetlne zasilane energią słoneczną – zapewniają one dodatkowe światło roślinom schowanym w cieniu powstałej infrastruktury. Dzięki tablicom informacyjnym, z których można dowiedzieć się wiele o znaczeniu wydm, właściwej ich ochronie oraz sposobach umacniania brzegu, przedsięwzięcie pełni także rolę edukacyjną.



Wymienione wyżej obiekty **stały się kolejną atrakcją turystyczną Helu** umożliwiającą podziwianie wyjątkowych ekosystemów nadmorskich wydm białych i szarych.



Dobre praktyki

- Beneficjent: Miasto Stołeczne Warszawa, projekt „Ochrona zagrożonych gatunków związanych z siedliskami wodnymi na terenie Warszawy”
- Podmiot upoważniony do ponoszenia wydatków: Zarząd Zieleni Miejskiej
- Kwota dofinansowania z Funduszy UE: 4 855 427,71 zł
- Cel projektu - poprawa stanu zachowania i ochrona różnorodności biologicznej związanej ze zbiornikami oraz ciekami wodnymi na terenie m.st. Warszawy. Planowane efekty - powiększenie powierzchni i poprawa stanu ochrony siedlisk zanikających gatunków. W ramach projektu poprawiono właściwości retencyjne wybranych terenów m.in. przez budowę zastawek i renaturyzację linii brzegowej.



Dobre praktyki

Projekt obejmował:

- Projekt dedykowany jest gatunkom, takim jak: rybitwa czarna, bączek, błotniak stawowy, zimorodek, bielik, dzięcioł średni, nurogęś, sieweczka rzeczna, sieweczka obrożna, kumak nizinny, traszka grzebieniasta, ropucha zielona, żaba śmieszka oraz żaba wodna.
- W ramach projektu planowany jest m.in. montaż platform lęgowych i postojowych dla gatunków takich jak: rybitwa czarna, nurogęś, bielik i będziemy odławiać ryby zagrażające płazom w wybranych zbiornikach wodnych.
- Przewiduje renaturyzację (przywracanie zbliżonego do naturalnego charakteru siedlisk przekształconych przez człowieka) wybranych cieków i zbiorników wodnych – np. na terenie dzielnic: Bielany, Żoliborz, Śródmieście, Mokotów, Ursynów będą to: Stawy Brustmana, stawy przy ul. Tołwińskiego, Kanał Piaseczyński, pozostałości Łąchy Siekierkowskiej, zbiorniki wodne w otulinie rezerwatu przyrody Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego.



Dobre praktyki

- Usuwanie niepożądanych gatunków inwazyjnych takie jak klon jesionolistny, rdestowiec ostrokończysty, rdestowiec pośredni, które zagrażają naturalnym ekosystemom, szczególnie związanych z dolinami rzecznyymi, sąsiedztwem wód. Wypierają one rodzime gatunki roślin i tym samym degradują stanowiska występowania chronionych gatunków zwierząt.
- Budowę zastawek zatrzymujące wodę na rowach melioracyjnych w rezerwacie przyrody Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego oraz adaptacja zastawki w rezerwacie przyrody Morysin do potrzeb ochrony jego walorów. Pozwolą one zatrzymywać wodę w lesie, która była odprowadzana z obszaru rezerwatu przyrody Las Kabacki im. Stefana Starzyńskiego rowami odwadniającymi oraz zmniejszą spadek poziomu wód gruntowych. Realizacja zadań wynika z zapisów planu ochrony.



Dobre praktyki

Więcej przykładów dobrych praktyk znajdziesz:

<https://punktdlaprzyrody.lasy.gov.pl/aktualnoci/publikacja-szlakiem-naturalnych-zmian-co-robimy-dla-przyrody/>

oraz

<https://punktdlaprzyrody.lasy.gov.pl/dla-wnioskodawcow/mapa-dobrych-praktyk-baza-projektow/>

również w wersji dostępnej!!!



punktdlaprzyrody@lasy.gov.pl



Fundusze Europejskie

Dziękujemy ! Spotkajmy się w Punkcie dla Przyrody

www.punktdlaprzyrody.lasy.gov.pl



Pomoc Techniczna
dla Funduszy Europejskich



Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską



Centrum Koordynacji
Projektów Środowiskowych